

Alla dessa mynt.

Detta är berättelsen om vad en man lyckades skapa under sin livstid genom att samla på mynt och diverse andra föremål.

I Drösebo (Drösipa)

Den 15 november 1823 fick bonden Fredrik Bengtsson och hans hustru Karna Olasdotter i Drösipa (Drösebo) tvillingar. Det var en son och en dotter. De blev döpta av pastor Holstein i Asarum och fick namnen Sven och Kjersta. När sonen Sven Fredriksson blev gammal nog tog han över gården. Han gifte sig med Sissa (Lisa) Svensdotter från Mörrum. I deras äktenskap föddes barnen Ola 1850, Berndt 1851, Sven 1855, Inga 1857, Karolina 1859-1866 och Gumme 1862.

Vid en olycka med en skenande häst omkom Sven Fredriksson 1863, 40 år gammal. Sissa, som nu var änka med sex omyndiga barn, fick arrendera gården med hemmansägaren Ola Nilsson som förmyndare. Inkomsterna från arrendet skulle bidra till barnens uppfostran. Den äldste sonen Ola avled i lungsot (tbc), när han var 21 år gammal. När den näst äldste sonen Berndt blev myndig överläts gården till honom på goda villkor. Gården såldes 1874 till Hanna och John Andersson. 1949 blev Werner Sonesson ägare till gården i Drösebo.

Gården i Vekerum

Sissa flyttade till Skogsgård i Vekerum och gifte sig 1871 med den 17 år yngre drängen Ola Svensson från Mörrum. Tio år senare reste Ola till Amerika.

Den yngste sonen Gumme gifte sig med Matilda Gummesdotter från Mörrum och tog över gården. De fick tillsammans barnen Sven 1885, Nanny 1888, Gerda 1890, Knut 1892, Einar 1894 (dog som spädbarn), Anna 1895, Gustaf 1899 och Bror 1906.

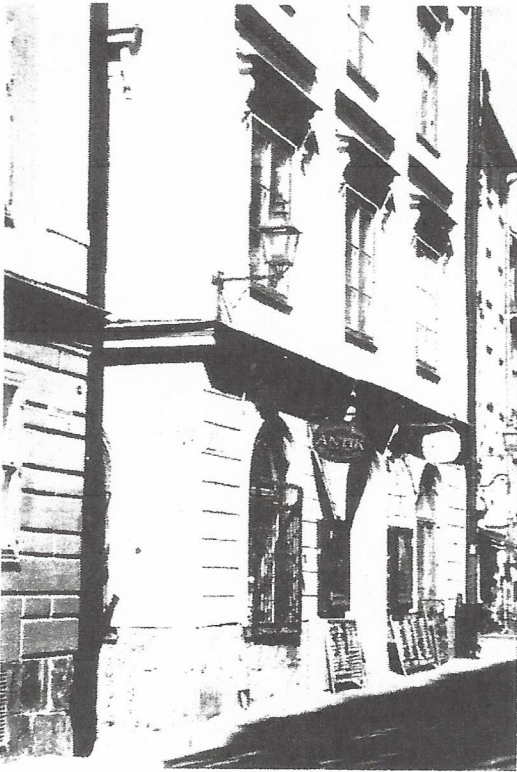
Dottern Inga gifte sig med bonden Matts Olsson i Gammalstorp och fick en son, Nikolaus August 1878. Inga och sonen flyttade efter en tid tillbaka till föräldrahemmet i Vekerum.

Sittande till höger:
Sven Svensson, född 1885,
med 3 kamrater från sjön.
Fotot taget i Ålesund.

Berndt och Sven Svensson

Bröderna Berndt och Sven flyttade hemifrån och gick till sjöss 1871. Berndt blev kvar på sjön i 7 år, bosatte sig sedan i Stockholm och började ägna sig åt affärer. Han öppnade en tobakshandel vid Slussplan 1-3 och startade en lädervarufabrik på Regeringsgatan 23 och försålde lädervaror och reseffekter. Brodern Sven avlade styrmansexamen 1876 och var till sjöss i 15 år.

*Bostadshuset vid Trång sund 10.
Foto: Krister Klinga.*

Kompanjonerna

Så småningom hamnade brodern Sven också i Stockholm där han först blev handelsbiträde och sedan kompanjon med sin bröder, som nu även hade affärsverksamheter på Beridarebangatan 8, Kornhamnstorg 61 och på Västerlånggatan 65. "Svenssons på Slussen" var ett begrepp i början av 1900-talet. I affären vid Slussen fanns två ynglingar som affärsbiträden. De kallades allmänt för "gossarna".

Bröderna förblev ogifta hela livet och bodde en lång följd av år på samma adress - Trång sund 10 - intill Storkyrkan i Gamla stan. Berndt Svensson avled 1897 i "hjärnuppmjukning" på Serafimerlasaretet. Bouppteckningen slutade på ett netto av 35 918 kronor, som var en stor summa på den tiden.

Brodern Sven blev nu ensam ägare till verksamheten. Han behöll tobakshandeln vid Slussen med två affärsbiträden och en årlig hyra av 400 kronor. De andra företagen (lädervaror och reseffekter) sålde han. Affären vid Slussen gick bra, stadigt rotad som den var i handeln med Ljunglövs kända varor, de som hamnarbetarna särskilt satte värde på.

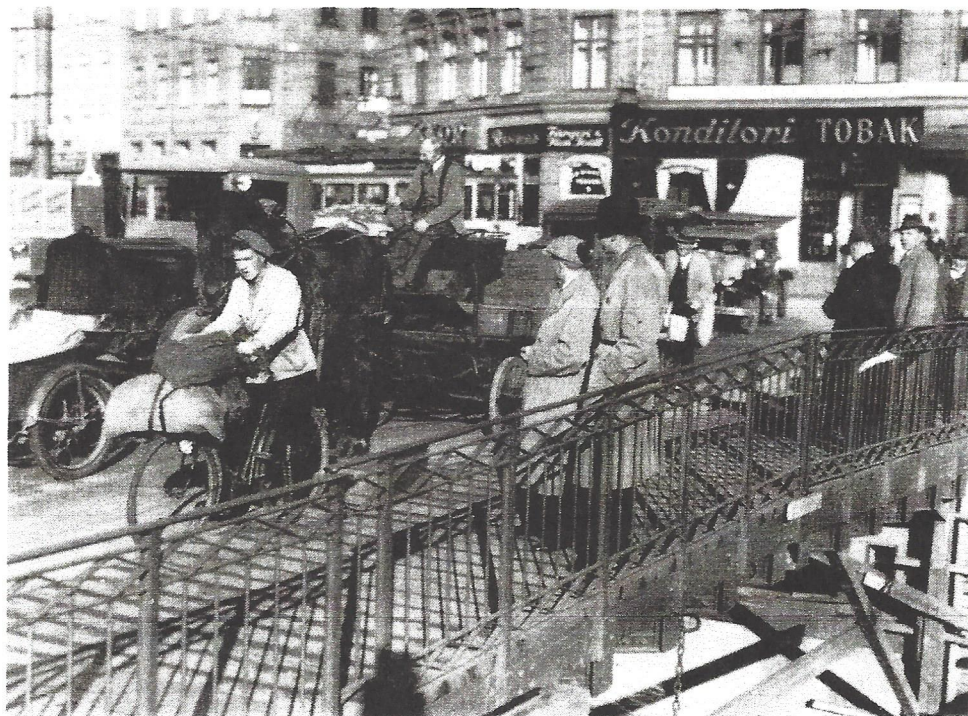
Samlingarna

Sven Svensson skapade sig en förmögenhet och större delen av sina inkomster lade han ner på att samla mynt, frimärken och diverse andra föremål. Han var en av det tidiga 1900-talets stora samlare och hela hans lägenhet, som bestod av två enkelt möblerade rum och kök, var uppfylld av föremål från golv till tak. Sven Svensson blev ägare till den hittills största privata hopsamlade kollektionen av svenska mynt.

Enligt en förteckning bestod samlingen av 30 153 olika nummer. I samlingen ingick originalföremål av mynt, medaljer, polletter och sedlar. Bara medaljsamlingen bestod av 3.139 exemplar. Men det fanns inte bara numismatiska föremål utan även frimärken, fjärilar, kungliga och andra autografer, etiketter för vin, sprit och tobak. Där fanns knappar från militär statlig och kommunal verksamhet, samt beläggningsstämplar (Char'ta Sigilla'ta d v s skattemedel, baserade på stämpelpapper) från 16- och 1700-talen. Bland föremålen fanns också en stor samling handskrifter, köpebrev, kopparstick, etsningar och träsnitt. Vid ett tillfälle kom han över en samling brev från tenngjutarämbetets f d arkiv s k bördsbrev (myndigheters intyg att ynglingar som sökte inträde i tenngjutarokrået var "födda i äkta säng").

Pollettsamlingen bestod av 8000 nummer präglade polletter och 500 papperspolletter. De kom från hela Sverige, även från hans hemtrakt i Blekinge. Sydost om hans födelseby Drösebo låg Sternö Stenhuggeri. Under stenhuggeriets första tid mellan 1880-86 hade man infört bruket av polletter, tillverkade i Köpenhamn. Polletterna användes för den dagliga avlöningen till arbetarna som sedan kunde lösa in dem en gång i veckan på kontoret.

När finansminister Mejer införde skatt på punsch skulle över korken i varje fylld punschbutelj klistras en pappersremsa med skattemärket, som makulerades då korken drogs ur. Nu fick Sven Svensson en åtråvärd samling remsor. På remsorna fanns olika valörer från 10 öre (skatten för en punschhalva). Skatten var högre när punschen köptes på ankare och fat.

*Tobakshandeln vid Slussen i början av 1900-talet.
Foto: Stockholms Stadsmuseum.*

Efter en uppgörelse med Skatteverket lyckades Sven Svensson komma i besittning av olika valörer omakulerade märkta remsor genom att köpa in erforderliga kvantiteter punsch, som han fick på köpet. Punschen tappade han upp på buteljer och när spritransoneringen kom tog han med sig några punschhalvor i kappsäcken, som han tog med sig till sanatorier i bl a Duved, Åre och Norrtälje, dit han åkte för sin hälsas skull. Han var alltid en välkommen gäst. Själv var han ytterst måttlig i både mat och sprit.

För något mer än 116 000 kronor köpte Sven Svensson grosshandlare Isreël Berghmans myntsamling Samlingen bestod av ca 4000 mynt varav drygt 400 var av guld. De var inlagda i ett stort kassaskåp som ingått i köpet. Det var ett mycket tungt och besvärligt arbete att få upp det stora tunga järnskåpet för de två branta trappor, som ledde till våningen i Trång sund 10.

I Berghmans samling ingick dubbeldalern Johan/Erik. Den hade hittats av prosten Olof Hallborg i trädgården till Torstuna prästgård. Myntet såldes på SNF:s auktion den 30 november 2003 för 407 000 kronor, vilket är det högst betalda objektet vid en förstaförsäljning av ett "Svenssonmynt".

Det var endast de allmänna mynten som förvarades i bostaden. De dyrbara mynten katalogiserades noggrant och lades i etikettförsedda myntpåsar och cigarraskar, som förvarades i lådor. Dessa blev sedan placerade som slutet gods i Stockholms Enskilda Bank under återstoden av hans liv.

Från 1907 var Sven Svensson medlem i Svenska Numismatiska Föreningen där han även blev styrelseledamot. Hans föremålsstudier om Olof Skötkonungs mynt blev en uppsats tryckt i Numismatiska Meddelanden.

Testamenten

Vid sin död hade Sven Svensson upprättat tre testamenten. I testamentet daterat den 1 september 1924 förordnades att hela affärsrörelsen skulle överlåtas till föreståndaren för tobaksaffären vid Slussplan, Axel Carl Erik Andersson, med de villkoren att herr Andersson hade kvar sin anställning samt "*att herr Andersson på intet sätt varit vållande till min död*".

Det andra testamentet upprättat den 5 februari 1927 upptogs hans förhållande till släkten. Av syskonen var det endast hans yngre bror Gumme som överlevde honom. Det var bara Gumme och Inga som hade efterlevande barn. Vardera släktgrenen erhöll ett arv som var värt 10 000 kronor, på villkor att de avsåg sig alla vidare arvsanspråk, vilket de också gjorde.

Sven Svensson drabbades av lungtuberkulos, en av den tidens stora folksjukdomar. Han hade under minst 10 års tid känt sig hängig och andfådd och "underlig i kroppen". Han led också av diabetes och under vissa perioder hade han vistats på sanatorier både i Sverige och utomlands.

samlaren Sven Svensson
Alla dessa mynt

Sven Svensson.

Kort före sin död testamenterade han alla sina samlingar jämte ett kapital för att förvärva en fastighet till SNF, som skulle vårda samlingarna och hålla dem tillgängliga för såväl medlemmar som forskare. Testamentets tillkomst blev ganska dramatiskt. Sven Svensson hade flera gånger nämnt sina intentioner för styrelsen, men aldrig fäst sin yttersta vilja på papper. Hans hälsa försämrades när han låg intagen på Röda Korsets sjukhem. Då kallade han

till sig föreningens ordförande Axel Wahlstedt, som hjälpte honom att i vittnens närvaro upprätta ett testamente. Detta skedde den 5 maj och sju dagar senare, den 12 maj 1928, avled Sven Svensson.

Det skulle visa sig att samlingen efter inventering värderades enligt bouppteckningen till 105 000 kronor och att aktier och obligationer i dödsboet fanns till ett värde av 90 670 kronor.

Föreståndaren Axel Carl Erik Andersson erhöll tobaksaffären vid Slussen samt allt husgeråd i bostaden. Affärsbiträdet Joel Filippus Wahlkvist och städerskan Mathilda Hammarlund fick 100 kronor för varje påbörjat år de hade varit i Sven Svenssons tjänst.

Minnesplakett

På ett styrelsesammanträde i Svenska Numismatiska Föreningen den 25 maj 1928 togs beslut om att låta prägla en minnesplakett över donatorn och att en förteckning över samlingen skulle upprättas.

1929 utgav föreningen en plakett med anledning av hans donationer till föreningen. Gravör var Sven Kulle och C G Hallbergs Guldsmeds AB stod för tillverkningen. Plaketten blev präglad i 8 ex silver och 160 ex brons.

Sven Svenssons stiftelse för numismatik

Försäljningen av de numismatiska samlingarna, ca 23.000 nummer säljes på interna och offentliga auktioner. De penningmedel som flyter in vid försäljningarna tillförs en särskild stiftelse - "Sven Svenssons stiftelse för numismatik". Avkastningen ska användas dels för inköp av föremål till Kungliga Myntkabinettet, som saknas där och som ligger inom i Sven Svenssons samlingsområden, dels till tryckningsbidrag för numismatiska vetenskapliga arbeten samt för forskningsresor. Stiftelsen består enligt Kungl Maj:ts bestämmelse av representanter för Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien och Svenska Numismatiska Föreningen.

Under lågkonjunkturen i början av 1930-talet tvingades föreningen att sälja den in-tecknade fastigheten i Stockholm som hade inköpts för det testamenterade kapitalet. Det blev nödvändigt att deponera dem i det Kungliga Myntkabinettet i Statens Historiska Museum.

Stiftelsen ansvarar för de inkommande penningmedlens förvaltning och användning, men däremot inte för försäljning av objekt ur Sven Svenssons samlingar. SNF är ägare till samlingen. Först vid objektets försäljning överförs penningmedlen till Stiftelsen. Kapitalet ligger i notariatförvar i bank, investerat på olika sätt.

Ansökningar från institutioner, föreningar och enskilda om anslag ur stiftelsens medel kan ställas till Sven Svenssons Stiftelse för numismatik.

Vid årsskiftet 1977-78	uppgick kapitalet till 3,79 miljoner kronor
-"- 2002-03	-"- över 30 miljoner kronor
-"- 2004-05	-"- " 35 miljoner kronor
-"- 2006-07	-"- ca 43 miljoner kronor

Sven Svensson är begravd på Sandborgs kyrkogård i Stockholm tillsammans med sin broder Berndt.

Tobaksaffären vid Slussen finns fortfarande kvar som spelbutik och försäljare av lösgodis, snus och tobak.

Källor: Sven Andersson, Asarum
Asarums och Mörrums Församlingsböcker
Gamla stan under 750 år, Rotemansarkivet
Lennart Nilsson, Uppsala SNF
Kungliga Myntkabinettet
Sven Erik Olsson, Svängsta/Uppsala
Sveriges bebyggelse del II
Thord Åkesson, Blekinge Tingsrätt